

ΝΟΥΣ ΟΜΙΛΟΣ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ
ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2024

 ΟΜΙΛΟΣ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ	ΟΝ/ΜΟ			
	ΜΑΘΗΜΑ	ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ		
	ΤΑΞΗ	Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ		
	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	14/4/2024	ΔΙΑΡΚΕΙΑ	3 ΩΡΕΣ

ΑΡΧΗ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1^ο απόσπασμα

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, Προτρεπτικός προς Θεμίσωνα, αποσπάσματα 8-9

Τὰ ὑποκείμενα πρὸς τὸν βίον ἡμῖν, οἷον τὸ σῶμα καὶ τὰ περὶ τὸ σῶμα, καθάπερ ὄργανά τινα ὑπόκειται, τούτων δ' ἐπικίνδυνός ἐστιν ἢ χρῆσις, καὶ πλέον θάτερον ἀπεργάζεται τοῖς μὴ δεόντως αὐτοῖς χρωμένοις. Δεῖ τοίνυν ὀρέγεσθαι τῆς ἐπιστήμης κτᾶσθαι τε αὐτὴν καὶ χρῆσθαι αὐτῇ προσηκόντως, δι' ἧς πάντα ταῦτα εὖ θησόμεθα. Φιλοσοφητέον ἄρα ἡμῖν, εἰ μέλλομεν ὀρθῶς πολιτεύσεσθαι καὶ τὸν ἑαυτῶν βίον διάξειν ὠφελίμως.

Ἔτι τοίνυν ἄλλαι μὲν εἰσὶν αἱ ποιοῦσαι ἕκαστον τῶν ἐν τῷ βίῳ πλεονεκτημάτων ἐπιστήμαι, ἄλλαι δὲ αἱ χρώμεναι ταύταις, καὶ ἄλλαι μὲν αἱ ὑπηρετοῦσαι, ἕτεροι δὲ αἱ ἐπιτάπτουσαι, ἐν αἷς ἐστὶν ὡς ἂν ἡγεμονικωτέραις ὑπαρχούσαις τὸ κυρίως ὄν ἀγαθόν. Εἰ τοίνυν μόνη ἢ τοῦ κρίνειν ἔχουσα τὴν ὀρθότητα καὶ ἢ τῷ λόγῳ χρωμένη καὶ ἢ τὸ ὅλον ἀγαθὸν θεωροῦσα, ἣτις ἐστὶ φιλοσοφία, χρῆσθαι πᾶσι καὶ ἐπιτάπτειν κατὰ φύσιν δύναται, φιλοσοφητέον ἐκ παντὸς τρόπου, ὡς μόνης φιλοσοφίας τὴν ὀρθὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀναμάρτητον ἐπιτακτικὴν φρόνησιν ἐν ἑαυτῇ περιεχούσης.

2^ο απόσπασμα

Πλάτωνος, Πολιτεία 519B – 520A

Ἡμέτερον δὴ ἔργον, ἦν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν τὰς τε βελτίστας φύσεις ἀναγκάσαι ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον, ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν, καὶ ἐπειδὴ ἀναβάντες ἰκανῶς ἴδωσι, μὴ ἐπιτρέπειν αὐτοῖς ὃ νῦν ἐπιτρέπεται.

Τὸ ποῖον δὴ;

Τὸ αὐτοῦ, ἦν δ' ἐγώ, καταμένειν καὶ μὴ ἐθέλειν πάλιν καταβαίνειν παρ' ἐκείνους τοὺς δεσμώτας μηδὲ μετέχειν τῶν παρ' ἐκείνοις πόνων τε καὶ τιμῶν, εἴτε φαυλότεροι εἴτε σπουδαιότεροι.

Ἐπειτ', ἔφη, ἀδικήσομεν αὐτούς, καὶ ποιήσομεν χειρὸν ζῆν, δυνατὸν αὐτοῖς ὄν ἄμεινον;

Ἐπελάθου, ἦν δ' ἐγώ, πάλιν, ὦ φίλε, ὅτι νόμῳ οὐ τοῦτο μέλει, ὅπως ἐν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντως εὖ πράξει, ἀλλ' ἐν ὅλῃ τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι, συναρμόπτων τοὺς

πολίτας πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκη, ποιῶν μεταδιδόναι ἀλλήλοισ τῆς ὠφελίας ἢν ἂν ἕκαστοι τὸ κοινὸν δυνατοὶ ὧσιν ὠφελεῖν καὶ αὐτὸς ἐμποιῶν τοιούτους ἄνδρας ἐν τῇ πόλει, οὐχ ἵνα ἀφιῆ τρέπεσθαι ὅπῃ ἕκαστος βούλεται, **ἀλλ' ἵνα καταχρῆται αὐτὸς αὐτοῖς ἐπὶ τὸν σύνδεσμον τῆς πόλεως.**

Ἀληθῆ, ἔφη· ἐπελαθόμην γάρ.

A1a. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

1. Για να γίνει σωστή χρήση των εργαλείων πρέπει ο άνθρωπος να επιθυμεί, να κατακτά και να χρησιμοποιεί τη γνώση. (1^ο απόσπασμα)
2. Οι οικιστές έχουν χρέος, αφού εκπαιδεύσουν τις άριστες φύσεις να τους υποχρεώσουν να ασχοληθούν με την ενεργό πολιτική (2^ο απόσπασμα)
3. Ο νόμος ενδιαφέρεται για το συνολικό καλό δίνοντας έμφαση στις κοινωνικά ασθενέστερες ομάδες. (2^ο απόσπασμα)

βi. Με βάση το πρώτο απόσπασμα του διδαγμένου κειμένου να αντιστοιχίσετε τις φράσεις της Στήλης Α με τον χαρακτηρισμό που τους αποδίδεται στη Στήλη Β. (2 μονάδες)

Στήλη Α	Στήλη Β
1. αἱ ποιοῦσαι ἕκαστον τῶν ἐν τῷ βίῳ πλεονεκτημάτων	α. θεωρητικές γνώσεις
2. αἱ χρώμεναι ταύταις	β. πρακτικές γνώσεις
3. αἱ ὑπηρετοῦσαι	
4. αἱ ἐπιτάττουσαι	

ii) «ἀλλ' ἵνα καταχρῆται αὐτὸς αὐτοῖς ἐπὶ τὸν σύνδεσμον τῆς πόλεως»: Σε ποιες λέξεις του 2^{ου} αποσπάσματος αναφέρονται οι αντώνυμιες «αὐτὸς» και «αὐτοῖς»; (2 μονάδες)

Μονάδες 10

B1. Πώς αντιλαμβάνεται το αγαθὸ ο Αριστοτέλης και πὼς ο Πλάτωνας; Να ορίσετε την έννοια σύμφωνα με τα δύο αποσπάσματα.

Μονάδες 10

B2. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ο Αντόνιο Γκράμσι προσπαθεί να αναδείξει την αξία της λογικής στην αναζήτηση της αλήθειας στις συλλογικές αποφάσεις

Οι συλλογικά καθορισμένες αποφάσεις πρέπει να παίρνονται σύμφωνα με τη λογική. Η λογική μπορεί να ερμηνευτεί από μια συλλογικότητα; (...) Η συλλογικότητα είναι συντεθειμένη από διαφορετικά στοιχεία προετοιμασμένα σε διαφορετικό βαθμό, προκειμένου να κατανοήσουν την αλήθεια, να αναπτύξουν τη λογική ενός σκοπού, να καθορίσουν τις διαφορετικές στιγμές μέσα από τις οποίες πρέπει να περάσει κανείς για την επίτευξη του ίδιου σκοπού. (...) Τα μέρη της συλλογικότητας πρέπει επομένως να συμφωνούν μεταξύ τους, να συζητούν μεταξύ τους. (...) Τα ιδιαίτερα στοιχεία της αλήθειας που ο καθένας μπορεί να φέρει πρέπει να συντεθούν

στην πολύπλοκη αλήθεια και να είναι η ολοκληρωμένη έκφραση της λογικής. Για να συμβεί αυτό, για να είναι η συζήτηση διεξοδική και ειλικρινής, όλοι πρέπει να είναι πεισμένοι ότι εκείνη είναι η αλήθεια και επομένως ότι πρέπει απολύτως να πραγματοποιηθεί.

Αντόνιο Γκράμσι, Σοσιαλισμός και κουλτούρα

Να παρουσιάσετε με βάση το δοθέν παράλληλο κείμενο την άποψη που διατυπώνεται για τη σημασία της λογικής για την αναζήτηση της αλήθειας στις συλλογικές αποφάσεις και να εντοπίσετε ομοιότητες με την άποψη του Αριστοτέλη στο πρώτο απόσπασμα.

Μονάδες 10

B3. Να γράψετε στο τετράδιό σας δίπλα στον αριθμό της Στήλης Α το γράμμα από τη Στήλη Β που αντιστοιχεί στην ορθή απάντηση:

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. Το ογκώδες σύγγραμμα της πολιτείας θα πρέπει να ολοκληρώθηκε γύρω στα	α. 421 π. Χ.
	β. 374 π. Χ.
	γ. 398 π. Χ.
2. Ο Θρασύμαχος στο έργο Πολιτεία υποστηρίζει πως δικαιοσύνη είναι	α. το συμφέρον του ισχυρού
	β. η εντιμότητα στις συναλλαγές
	γ. τα αποδίδεις τα ίσα, καλό στον φίλο, κακό στον έχθρο
3. Το κατώτερο μέρος της ψυχής σύμφωνα με τον Πλάτωνα είναι	α. επίθυμητικόν
	β. θυμοειδές
	γ. λογιστικόν
4. Ο Αριστοτέλης φτάνει στην Αθήνα	α. το 367 π. Χ. σε ηλικία 19 χρονών
	β. το 369 π. Χ. σε ηλικία 17 χρονών
	γ. το 367 π. Χ. σε ηλικία 17 χρονών
5. Ο Πλάτωνας επιστρέφει για δεύτερη φορά στις Συρακούσες	α. το 361 π. Χ.
	β. το 366 π. Χ.
	γ. το 367 π. Χ.

Μονάδες 10

B4a. Να βρείτε στα δύο αποσπάσματα του αρχαίου διδαγμένου κειμένου μία ετυμολογικά συγγενή λέξη για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της νέας ελληνικής:

(απόσπασμα 1^ο): **κειμήλιο, θεμελιώδης,**

(απόσπασμα 2^ο): **ικανοποίηση, επόπτης, αληθοφανής** (μονάδες 5)

β. Να συμπληρώσετε τα κενά των παρακάτω προτάσεων με ετυμολογικά συγγενείς λέξεις με τον τύπο «**διάξιν**» (μονάδες 5):

α. Ήταν πολύ καλός στην δουλειά του για αυτό πήρε _____.

β. Η _____ μου είναι από ένα χωριό της Στερεάς Ελλάδας.

γ. Η χρήση της _____ για τη μετακίνηση των ανθρώπων ήταν πολύ διαδεδομένη μέχρι την εφεύρεση του αυτοκινήτου.

δ. Η _____ μέσα από τις πληροφορίες που έδωσε μας βοήθησε να καταλάβουμε αρκετά κατά την επίσκεψη μας στην Ακρόπολη.

ε. Αισθάνεται _____ στην παρέα, αφού κανείς δε του μιλά.

Μονάδες 10

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτωνος, *Άπολογία Σωκράτους*, 23c-e

Στο έργο του Πλάτωνα «Άπολογία Σωκράτους», μετά την καταγγελία του Μέλητου, του Άνυτου και του Λύκωνα, ο Σωκράτης απολογείται στο δικαστήριο και απαντά στις κατηγορίες. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα, ο Σωκράτης απολογείται για την κατηγορία ότι διαφθείρει τους νέους.

Πρὸς δὲ τούτοις οἱ νέοι μοι ἐπακολουθοῦντες —οἷς μάλιστα σχολή ἐστίν, οἱ τῶν πλουσιωτάτων— αὐτόματοι, χαίρουσιν ἀκούοντες ἐξεταζομένων **τῶν ἀνθρώπων**, καὶ αὐτοὶ πολλάκις ἐμὲ μιμοῦνται, εἴτα ἐπιχειροῦσιν ἄλλους ἐξετάζειν· κάπειτα οἶμαι εὐρίσκουσι **πολλήν** ἀφθονίαν οἰομένων μὲν εἰδέναι τι ἀνθρώπων, εἰδόντων δὲ **ὀλίγα** ἢ οὐδέν. ἐντεῦθεν οὖν οἱ ὑπ' αὐτῶν ἐξεταζόμενοι ἐμοὶ ὀργίζονται, οὐχ αὐτοῖς, καὶ λέγουσιν ὡς Σωκράτης τίς ἐστι μιαιώτατος καὶ διαφθείρει τοὺς νέους· καὶ ἐπειδὴν τις αὐτοὺς ἐρωτᾷ ὅτι ποιῶν καὶ ὅτι διδάσκων, ἔχουσι μὲν οὐδὲν εἰπεῖν ἄλλ' ἀγνοοῦσιν, ἵνα δὲ μὴ δοκῶσιν ἀπορεῖν, τὰ κατὰ πάντων τῶν φιλοσοφούντων πρόχειρα ταῦτα λέγουσιν, ὅτι «τὰ μετέωρα καὶ τὰ ὑπὸ γῆς» καὶ «θεοὺς μὴ νομίζεις» καὶ «τὸν ἥττω λόγον **κρείττω** ποιεῖν.» τὰ γὰρ ἀληθῆ οἶομαι οὐκ ἂν ἐθέλοιεν λέγειν, ὅτι κατάδηλοι γίνονται **προσποιοῦμενοι** μὲν εἰδέναι, εἰδότες δὲ οὐδέν. ἅτε οὖν οἶμαι φιλότιμοι ὄντες καὶ σφοδροὶ καὶ πολλοί, καὶ συντεταμένως καὶ πιθανῶς λέγοντες περὶ ἐμοῦ, ἐμπεπλήκασιν ὑμῶν τὰ ὄψα καὶ πάλαι καὶ σφοδρῶς διαβάλλοντες. ἐκ τούτων καὶ Μέλητός μοι ἐπέθετο καὶ Ἄνυτος καὶ Λύκων, Μέλητος μὲν ὑπὲρ τῶν ποιητῶν ἀχθόμενος, Ἄνυτος δὲ ὑπὲρ τῶν δημιουργῶν καὶ τῶν πολιτικῶν, Λύκων δὲ ὑπὲρ τῶν ῥητόρων· ὥστε, ὅπερ ἀρχόμενος ἐγὼ ἔλεγον, θαυμάζοιμ' ἂν εἰ οἷός τ' εἶην ἐγὼ ὑμῶν ταύτην τὴν διαβολὴν **ἐξελέσθαι** ἐν οὕτως ὀλίγῳ χρόνῳ οὕτω πολλὴν γεγонуῖαν. ταῦτ' ἐστὶν ὑμῖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τάληθῆ, καὶ ὑμᾶς οὔτε μέγα οὔτε μικρὸν ἀποκρυψάμενος ἐγὼ λέγω οὐδ' ὑποστειλάμενος. καίτοι οἶδα σχεδὸν ὅτι αὐτοῖς τούτοις ἀπεχθάνομαι, ὃ καὶ τεκμήριον ὅτι ἀληθῆ λέγω καὶ ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ διαβολὴ ἢ ἐμὴ καὶ τὰ αἴτια ταῦτά ἐστιν.

σχολή τινί ἐστι: κάποιος ἔχει καιρὸ

συντεταμένως: με προθυμία καὶ ζήλο

πιθανῶς: με πειστικὸ τρόπο

ἐξελέσθαι: ἀπαρέμφατο Ἀορίστου β' του ρ. ἐξαιροῦμαι: ἀπομακρύνω

ὑποστειλλομαι: ἀποκρύπτω, παραποιῶ, διαστρεβλώνω

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του παρακάτω αποσπάσματος: «**τὰ γὰρ ἀληθῆ οἶομαι ... ἐγὼ λέγω οὐδ' ὑποστειλάμενος.**»

Μονάδες 20

Γ2. α. Τι υποστηρίζει ο Σωκράτης για τους νέους που τον ακολουθούν; **β.** Ποιες είναι οι συγκεκριμένες κατηγορίες εις βάρος του Σωκράτη;

Μονάδες 10

Γ3. α. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις:

ἀκούοντες: τον ίδιο τύπο σε μέλλοντα

μιμούνται: το απαρέμφατο του ίδιου χρόνου στην ίδια φωνή

τι: την ίδια πτώση του άλλου αριθμού

ἀληθῆ: την δοτική πληθυντικού θηλυκού γένους

τὰ ὄτα: την ίδια πτώση του άλλου αριθμού

ἐπέθετο: το γ' πληθυντικό πρόσωπο ευκτικής του ίδιου χρόνου στην ίδια φωνή

(μονάδες 6)

β. «**εὐρίσκουσι πολλὴν ἀφθονίαν οἰόμενων μὲν εἶδέναι τι ἀνθρώπων**»: να μεταφέρετε τους ρηματικούς τύπους στο β' ενικό πρόσωπο προστακτικής αορίστου στη φωνή που βρίσκονται και το επίθετο στον συγκριτικό βαθμό (στο γένος, αριθμό και πτώση που βρίσκεται).

(μονάδες 4)

Μονάδες 10

Γ4. α. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους όρους που εμφανίζονται στο αδίδακτο με έντονα γράμματα: **τῶν ἀνθρώπων, πολλήν, ὀλίγα, κρείττω, προσποιούμενοι, ἐξελέσθαι.**

(μονάδες 6)

β. «**Οἱ νέοι μοι ἐπακολουθοῦντες χαίρουσιν ἀκούοντες ἐξεταζομένων τῶν ἀνθρώπων**»: Να μεταφέρετε το απόσπασμα στον πλάγιο λόγο με απαρεμφατική σύνταξη και με εξάρτηση από τη φράση «**Σωκράτης ἔλεγε...**»

(μονάδες 4)

Μονάδες 10

ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Καμιά άλλη σημείωση δεν επιτρέπεται να γράψετε. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας μόνο με μπλε ή μαύρο στυλό διαρκείας και μόνον ανεξίτηλης μελάνης. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε μολύβι μόνο για σχέδια, διαγράμματα και πίνακες.
5. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης : Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων